

การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นประเพณีรำผีฟ้า
เพื่อเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

Promoting Local Tradition Ram Phi Fa to Enhance Tourism
Potential of Members of the Tambon Administration Na Siao,
Muang Chaiyaphum, Chaiyaphum Province

ฐิติรดา เปรมปรี^{1/}
Thitirada Prampree^{1/}

Abstract: The aim of the present research "Promoting local Ram Phi Fa tradition Moo 6, Ban Na Kai Sao of members of the Tambon Administration Na Siao, Muang Chaiyaphum is to enhance tourism potential". The key objectives of the study were 1) to study the level of satisfaction of the public towards Ban Na Siao, Chaiyaphum 2) to study and promote tourism events in Ram Phi Fa of Ban Na Kai Sao Na Siao, Muang Chaiyaphum. The use of purposive sampling (purposive selection) and the analysis results appropriate to the satisfaction of the public towards Tambon Na Siao to get the most benefits people get. From the project / activity Average of 4.23 feasibility studies on the satisfaction of citizens with the Government Na Siao to get the most benefits from the public. Projects / activities a mean of 4.23 which answered the purpose was study the satisfaction level of people towards the implementation of the Government Na Siao, Muang Chaiyaphum. And can be applied to improve the sensitivity of Tambon Na Siao, Muang Chaiyaphum. To the Ram Phi Fa tradition had the potential to meet the satisfaction of the community.

Keywords: Satisfaction, community, local wisdom, Ram Phi Fa traditions, local administration

^{1/}มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จ.ชัยภูมิ 36000

^{1/}Chaiyaphum Rajabhat University, Chaiyaphum 36000, Thailand

บทคัดย่อ: งานวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นประเพณีรำผีฟ้า หมู่ที่ 6 บ้านนาไก่เขาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เพื่อเสริมศักยภาพการท่องเที่ยว” มีวัตถุประสงค์สำคัญในการศึกษา ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 2) เพื่อศึกษาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเทศกาลสำคัญประเพณีรำผีฟ้าของบ้านนาไก่เขา ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive selection) การวิจัยได้ศึกษาความเหมาะสมเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียวที่ได้รับระดับมากที่สุด คือ ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับการดำเนินการโครงการ/กิจกรรม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ซึ่งตอบวัตถุประสงค์ คือ ได้ศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และสามารถนำไปประยุกต์ปรับปรุงแผนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ให้มีการดำเนินงานประเพณีรำผีฟ้าได้อย่างมีศักยภาพตรงตามความพึงพอใจของคนในชุมชน

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีรำผีฟ้า การปกครองท้องถิ่น

คำนำ

เนื่องจากความตื่นตัวทางด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านทั้งหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนในรอบทศวรรษที่ผ่านมา มุ่งอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมของชาติ แต่ปัจจุบันประเทศไทยจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายในประเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น นับเป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะข้อผูกพันเป็นประชาคมอาเซียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 จำเป็นต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งเพื่อนำมาใช้ในการเตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศ ส่งผลให้คนในสังคมไทยมีความเป็นวัฒนธรรมการใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่นลดลง มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการบริโภคขาดการยึดประโยชน์ส่วนรวม การยึดถือปฏิบัติตามหลักศีลธรรม และวัฒนธรรมอันดีงามลดลง ครอบครัวยุคใหม่ให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตที่มีจิตสำนึกและอัตลักษณ์ให้บุตรหลานตระหนักถึงรากเหง้าของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นด้วยวิธีการประสานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อันเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีการทำงานร่วมกับนักรการเมืองและ

พนักงานท้องถิ่น ซึ่งในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลต่างมีการจัดการบริหารงานตามสถานการณ์ขององค์กรต่างกัน การสำรวจข้อมูลปฐมภูมิเกี่ยวกับการทำงานขององค์กรดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการบริหารงานต้องเข้าถึงประชาชนและศึกษาบทบาทการบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น

กรณีศึกษาประเพณีรำผีฟ้า บ้านนาไก่เขา ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นประเพณีสำคัญของจังหวัดชัยภูมิมีการร่วมนางสงกรานต์ดีสิทธิ และพระเจ้าองค์ตื้อทุกปี ณ บริเวณเขาภูพระวัดศิลาอาสน์ ตั้งอยู่บนเนินเขา หินทรายเตี้ย ๆ ที่บ้านนาไก่เขา ตำบลนาเสียว อำเภอเมืองชัยภูมิ อยู่ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิไปทางด้านทิศเหนือ ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร ภายในบริเวณวัดมีพระพุทธรูปจำหลัก (แกะสลัก) เป็นกลุ่มอยู่ใต้เพิงผาหินอันเป็นที่มาของชื่อ ภูพระและเป็นที่เคารพสักการะของชาวบ้านมาช้านาน ประกอบด้วยพระพุทธรูปองค์ใหญ่ประทับนั่งขัดสมาธิเพชร หน้าตักกว้าง 5 ฟุต สูง 7 ฟุต พระหัตถ์ขวาวางอยู่ที่พระเพลา พระหัตถ์ซ้ายวางอยู่ที่พระขงฆ์ (พระหัตถ์อยู่ในท่าตรงข้ามกับปางมารวิชัย) เรียกกันว่า พระเจ้าตื้อ มีพระพุทธรูปหินทรายขนาดเล็กสูง 7 นิ้วลักษณะเดียวกันอีก 1 องค์ตั้งวางอยู่ด้านหน้า ใกล้กันมีพระพุทธรูปอีก 7 องค์ จำหลักรอบเสาหินทราย ประทับนั่งเรียงแถว ปางสมาธิ 5 องค์ ปางเดียวกับพระเจ้าตื้อ 2 องค์ พระพุทธรูปเหล่านี้มีพุทธลักษณะเป็นแบบพระพุทธรูปอุทอง มีอายุอยู่ระหว่าง

พุทธศตวรรษที่ 18-19 ร่วมสมัยอยุธยาตอนต้น ทุกปีมีงานนมัสการพระพุทธรูปที่ภูพระในกลางเดือน 5 เริ่มต้นวันขึ้น 14 ค่ำ รวม 4 วัน

การจัดประเพณีรำผีฟ้า บ้านนาไก่เสา ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ นับเป็นประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญต่อวิถีชีวิตคนในชุมชนและต่างถิ่น เพราะเมื่อถึงวันงานประเพณีพบว่าประชาชนจากหลายท้องถิ่นต่างรวมตัวกันมาร่วมงานอย่างครึกครื้น ซึ่งต่างคนต่างมีจุดมุ่งหมายในการมาร่วมประเพณีที่แตกต่างกัน บ้างมาร่วมพิธีเพื่อบนบาน บ้างมาร่วมพิธีเพื่อแก้บน บ้างมาร่วมพิธีเพราะต้องการเคารพสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนและคนในครอบครัวนับถือ (ละออง, 2556) ซึ่งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยภูมิมีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นเทศกาลงานประเพณีที่สำคัญอีกประเพณีหนึ่ง หากแต่ยังขาดการส่งเสริมเผยแพร่ประวัติความเป็นมาความเชื่อต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนบ้านนาไก่เสา ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ นานวันวิถีประเพณีประเพณีดังกล่าวได้มีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่ในปัจจุบันได้มีการส่งเสริมเพื่ออนุรักษ์ประเพณีดังกล่าวจะส่งผลดีด้านการท่องเที่ยวอันเป็นการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนได้อีกทางหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจดำเนินการวิจัยดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาความเป็นมาของประเพณีและส่งเสริมการท่องเที่ยว ในเทศกาลสำคัญประเพณีรำผีฟ้าของบ้านนาไก่เสา ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

อุปกรณ์และวิธีการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ (กาญจน, 2556) ในปัจจุบันนี้การแบ่งเขตการปกครองของตำบล

นาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน จำนวน 2,836 หลังคาเรือน รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 7,394 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยศึกษาใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive selection) เฉพาะประชาชนหมู่ที่ 6 บ้านนาไก่เสา ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ใช้สูตรคำนวณประมาณกลุ่มตัวอย่างสูตรของ Taro Yamane ระดับความเชื่อมั่น 95% (Yamane, 1967 อ้างถึงใน พวงรัตน์, 2530) จำนวน 208 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จาก 3 แหล่ง ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participatory observation) โดยผู้วิจัยเดินทางไปพบนายกองคการบริหารส่วนตำบลเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นประเพณีรำผีฟ้าได้ดีที่สุด (key informant) ได้แก่ ผู้นำทางพิธีกรรม ผู้สูงอายุหรือผู้รู้เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5 คน

ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) คือ ข้อมูลที่เป็นตัวเลขหรือข้อความ (text) ที่ผู้วิจัยได้จากเอกสารในตำบลเป้าหมาย เช่น ประวัติหมู่บ้าน เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้จากการสืบค้นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (documentary search) กับการจัดงานประเพณีรำผีฟ้า เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของประชาชนหมู่ที่ 6 บ้านนาไก่เสา ตำบลนาเสียว ที่มีต่อการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นประเพณีรำผีฟ้าจำนวน 208 คน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาแนวทางพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview guide) จำนวน 1 ฉบับ เพื่อสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นำทางพิธีกรรม ผู้สูงอายุหรือผู้รู้เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5 คน

2. แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของประชาชน หมู่ที่ 6 บ้านนาไโก่เขา ตำบลนาเสียว ที่มีต่อการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นประเพณีรำผีฟ้า จำนวน 208 คน แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน บันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ (data cleaning) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ม.ป.ป.)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นประเพณีรำผีฟ้า เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กับการบรรยายข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participatory observation) ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอตามข้อเท็จจริง

ผลการศึกษาและอภิปราย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ดังนี้

1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) พบว่าประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.33 อายุประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 41- 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.33 การศึกษาประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 65.37 ภูมิลำเนาของประชากรทั้งเพศชายและเพศหญิงจำนวนรวม 208 คน เป็นผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้าน หมู่ที่ 6 บ้านเก่าเขา คิดเป็นร้อยละ 49.33 อาชีพของประชากรที่

ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 81.73 ประวัติการเข้าร่วมประเพณีรำผีฟ้า หมู่ที่ 6 บ้านนาไโก่เขา ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียวส่วนใหญ่เข้ากิจกรรมประเพณีรำผีฟ้าเป็นบางครั้งตามแต่โอกาสเหมาะสมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 81.92 ดังตารางที่ 1

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว จำนวน 10 ข้อ มาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ต (บุญชม, 2553)

ระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านประโยชน์ที่ประชาชนได้จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ซึ่งประชาชนที่มีความคิดเห็นว่าได้ประโยชน์จากการจัดประเพณีรำผีฟ้า บ้านนาไโก่เขา ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ นับเป็นประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญต่อวิถีชีวิตคนในชุมชนและต่างถิ่นเพราะเมื่อถึงวันงานประเพณีพบว่าประชาชนจากหลายท้องถิ่นต่างรวมตัวกันมาร่วมงานอย่างครึกครื้น ซึ่งต่างคนต่างมีจุดมุ่งหมายในการมาร่วมประเพณีที่แตกต่างกันบ้างมาร่วมพิธีเพื่ออบนอบ บ้างมาร่วมพิธีเพื่อแก้บน บ้างมาร่วมพิธีเพราะต้องการเคารพสักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตน และคนในครอบครัวนับถือ รองลงมาคือด้านการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในประเพณี ซึ่งการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียวมีความสำคัญต่อการอนุรักษ์สืบทอดประเพณีรำผีฟ้าให้คงอยู่ในวิถีชีวิตของคนทั้งในและนอกชุมชน เพราะนอกจากเป็นพิธีกรรมอันเนื่องมาจากความเชื่อแล้วต้นทุนทางวัฒนธรรมในการสืบสานพิธีกรรมรำผีฟ้าแล้ว วิถีชีวิตของคนในชุมชนต่างบอกกันปากต่อปากเมื่อถึงกำหนดเวลาตามประเพณี ในช่วง วันขึ้น 13 ค่ำ ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ซึ่งเดือน 5 เป็นวันสงกรานต์จะมีคนมากเป็นพิเศษ เพื่อเข้าร่วมประเพณี ด้านบรรดาผีฟ้าหรือนางเทียม (คนทรง) ผู้ทำพิธีที่แยกย้ายกันไปอยู่ต่างถิ่นจะมารวมกันที่ภูพระ ตลอด 3 วัน การเตรียมเครื่องไหว้สักการะ ได้แก่บายศรี ผ้าไตรสำหรับไหว้บูชาพระเจ้าองค์ต่อตามความนับถือของท่านเป็นพระ และทองคำเปลวสำหรับติดแผ่นหินสลักเป็นรูปพระเจ้าองค์ต่อ

Table 1 Number and percentage of general information about the respondents

Status	Number (n = 208)		Percentage $\bar{X}$
Sex			
Male	95		45.67
Female	113		54.33
Age			
3. Less than 20 years	15		7.21
4. 20-32 years	27		12.98
5. 31-40	23		11.06
6. 41-50	61		29.33
7. 51-60	38		18.27
8. More than 60 years	44		21.15
Education	Male	Female	
9. Primary	37	59	65.39
10. High	32	26	44.5
11. Diploma	4	5	6.40
12. Undergraduate	19	19	28.13
13. Master Class	3	3	4.44
14. Other	0	1	0.48
Location			
15. Moo 6, Ban Na Kai Sao	95	113	49.33
16. Government	16	14	22.73
17. Private	6	9	10.33
18. trade	4	3	5.44
19. Contractors	8	11	13.29
20. Student	10	10	14.81
21. farmers	50	66	81.73
22. Other	1	0	0.48
Attendance tradition			
23. Since the first	1	5	3.40
24. Attend all times	39	52	64
25. Attend some time	55	56	81.92
26. Never join	0	0	0

Table 2 Mean, standard deviation, and the proper interpretation of satisfaction with the performance of Tambon Na Siao for 10 questions

The satisfaction of the public	$\bar{X}$	S.D.	Degree
1. The right of citizens to participate in the tradition	4.01	0.89	much
2. Promotion of education, religion and culture	3.74	1.15	much
3. The opportunity for public comment on the event	3.87	0.99	much
4. Press the locals and get to know the different options available	3.71	1.00	much
5. The implementation is based on a set time period	3.99	0.93	much
6. Operating restored antiques and antiquities	3.88	0.86	much
7. To facilitate travel, accommodation and toilet	3.65	1.11	much
8. The benefits people get from the project / activity	4.23	0.76	most
9. Promotion Tourism	3.61	1.23	much
10. Promoting the budget for the festival	3.97	0.97	much
Less	3.86	0.76	much

การประกอบพิธีกรรมเริ่มจากไหว้พระเจ้าองค์ตื้อ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จากนั้นรับศีล 5 เมื่อพิธีสำเร็จแล้วจะมีการทักทายกัน กระทั่งเช้า เคี้ยวหมากพลู กินเหล้า บางคนสูบบุหรี่ผสมพริกขี้หนูแต่ปราศจากการโอ้อวม เมื่อแต่งตัวเสร็จจะร่ำรำไปเรื่อย ๆ ตามเสียงแคนโดยไม่เจตนา (ละออง, 2556) สอดคล้องกับวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ได้ (ดังภาพที่ 1 และ 2) ดำเนินการวิจัยเรื่องศึกษาต้นทุนทางวัฒนธรรมในการ สืบสานพิธีกรรมไหว้บูชาครุฑะมั่วดของชุมชนบ้านหนองเต็งใหญ่ อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ กล่าวคือพิธีกรรมนี้เป็นพิธีกรรมอันเนื่องมาจากความเชื่อของชาวไทยเขมรต้นตอทางวัฒนธรรมในการสืบสานพิธีกรรมไหว้บูชาครุฑะมั่วดคือสิ่งที่ปลูกฝังอยู่ในตัวคนหรือกลุ่มคนเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อที่สั่งสมสืบทอดกันมา จากรุ่นสู่รุ่นในรูปแบบของพิธีกรรม โดยมีครุฑะมั่วดทำหน้าที่เป็นประธานหรือเป็นผู้นำของพิธีกรรมและเป็นผู้มีความสำคัญที่สุดในพิธีกรรมให้เข้มแข็งและคงอยู่สืบไป ซึ่งปัจจุบันสถานภาพของสื่อพิธีกรรมไหว้บูชาครุฑะมั่วด สรุปได้ว่าเป็นสื่อที่สามารถระดมพลังชุมชนได้

จำนวนมากทั้งในระดับครอบครัวไปถึงระดับชุมชน ทั้งนี้ การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานประเพณีรำผีฟ้า บ้านนาโกะซา ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ทะนงศักดิ์ (2540) ได้รายงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงการดำเนินการพัฒนาความคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ ความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมุกดาหาร (2551) รายงานว่าการวิจัยโครงการอนุรักษ์ประเพณีการแต่งงานแบบมีพ่อล่ำแม่ล่ำของชาวผู้ไทย กรณีศึกษา: บ้านนาหนองแคน ตำบล หนองสูง อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร มีวัตถุประสงค์ให้ชุมชน ผู้นำวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัดมุกดาหารและสภาวัฒนธรรมอำเภอหนองสูงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีร่วมกันโดยใช้วิธีการจัดเวทีเสวนาแล้วนำ

ผลมาวิเคราะห์ สรุปได้ว่าการร่วมมือกัน การแสดงความคิดเห็นร่วมกันจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีได้อย่างยั่งยืน ดังภาพที่ 3 และ 4

รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงานเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ท่านอง (2556) รายงานว่าการประกอบพิธี รำผีฟ้าเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าจัดงานในกลางเดือน 5 เริ่มต้นวันขึ้น 14 ค่ำ รวม 3 วัน องค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว จะนัดหมายให้ผู้ใหญ่บ้านไปร่วมประชุมเตรียมจัดงานประเพณีรำผีฟ้า และให้บรรดาผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ประชาสัมพันธ์นัดหมายให้ชาวบ้านรู้ว่าการจัดงาน หากมีการเลื่อนวันงานก็จะใช้วิธีบอกต่อกันไป ไม่มีพิธีการหรือประกาศเป็นเอกสารประชาสัมพันธ์

รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมด้านงบประมาณสำหรับจัดงานประเพณี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 บ้านนาไก่เขา รายงานว่างบประมาณส่วนหนึ่งได้จากองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว และได้จากวัดศิลาอาสน์ร่วมกันจัดงาน ภายในงานมีการจัดหมอลำซึ่งตามแต่เจ้าภาพจะนำมาแสดง บางคนนำมาร่วมงานเพื่อเก็บเงิน มีการออกร้านค้าขายของต่าง ๆ ไม่มีพิธีรีตองอะไรมากจัดแบบง่ายทางวัดจะทำความสะอาดจัดเตรียมสถานที่บริเวณศาลาพระเจ้าองค์ตื้อและบริเวณวัดร่วมกับชาวบ้าน

สำหรับด้านการดำเนินงานบูรณะโบราณวัตถุและโบราณสถาน การประเมินผลจากแบบสอบถามพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านการบูรณะโบราณวัตถุและโบราณสถานได้งบประมาณจากจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว และด้วยกำลังศรัทธาของพระและชาวบ้านร่วมบริจาคและให้ความร่วมมือกันบูรณะ

รองลงมา คือ ด้านการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อการจัดงาน อำนาจ (2556) รายงานว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อการจัดงานนั้นพบน้อยมากเพราะส่วนใหญ่จะเป็นที่รู้จักกันในองค์การบริหารส่วนตำบล มีการประชุมผู้ใหญ่บ้านเพื่อรับทราบข่าวสารและให้กระจายข่าวไปยังชาวบ้านเกี่ยวกับกำหนดการ จัดงานแต่ไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือต่างถิ่นได้ร่วมแสดงความคิดเห็น

ด้านการส่งเสริมด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ควรปลูกฝังให้เยาวชนตระหนักและรู้คุณค่าของประเพณีในท้องถิ่น ซึ่งบัณฑิตา (2550) รายงานว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนและเป็นไปตามเวลาที่กำหนดด้วยความสนใจและความกระตือรือร้น กิจกรรมการเรียนรู้สามารถพัฒนาให้มีผลการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นักเรียนได้รับความสนุกสนาน มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ ต่องานที่ได้รับมอบหมายและติดตามผลงานที่ได้กระทำ เพื่อปรับปรุงให้สำเร็จด้วยดี มีความภาคภูมิใจในผลงาน การเก็บรวบรวมข้อมูลวรรณกรรมท้องถิ่นและมีความตระหนักในการอนุรักษ์วรรณกรรมท้องถิ่น สามารถนำผลงานไปเผยแพร่ให้ปรากฏทั้งในและนอกโรงเรียน ตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเลย (2551) วิจัยเรื่องการอนุรักษ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดโพธิ์ชัย ตำบลนาพึง อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ได้ใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพนี้ไปพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นและส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมและสอดคล้องกับงานวิจัยแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรม: กรณีศึกษาประเพณีสู่วัฒนข้าว บ้านพรหมราช ตำบลโคกตูม อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา สำนักวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา (2551) รายงานว่าสถานภาพของสื่อประเพณีสู่วัฒนข้าวเป็นสื่อพื้นบ้านด้านพิธีกรรมความเชื่อที่มีต่อพระแม่โพสพ เพื่อเป็นการฉลองให้พระแม่โพสพ สถานภาพของสื่อประเพณีสู่วัฒนข้าวมีความเข้มแข็ง แต่ในอนาคตสื่อประเพณีสู่วัฒนข้าวบ้านพรหมราชจะอยู่ในภาวะกำลังพิจารณา บกพร่องเพราะเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ไม่เห็นคุณค่าของสิ่งของพิธีกรรมเพื่อการเฉลิมฉลอง รองลงมา คือการประชาสัมพันธ์ให้คนในท้องถิ่นและต่างจังหวัดรับรู้ ข้อมูลการจัดงาน และการอำนวยความสะดวกด้าน การเดินทาง ที่พัก ห้องสุขา ซึ่งผลจากการทำแบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนอยู่ในระดับมาก

ลำดับสุดท้ายคือการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ซึ่งผลจากการทำแบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับประภาส

และอุดมภูเบศร์ (2548) วิจัยบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมในจังหวัดสกลนคร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยการเมืองกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมในจังหวัดสกลนครกลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์พบว่าความสัมพันธ์ของปัจจัยทางสังคมกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมในจังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับพัชนีและคณะ (2548)

รายงานไว้ว่าผลการวิจัยเรื่องบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าอุปสรรคที่พบในการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านการขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนงานวัฒนธรรมในท้องถิ่น และการบูรณาการความร่วมมือในการวางแผนส่งเสริมสนับสนุนงานวัฒนธรรมร่วมกันของทุกภาคส่วน จะเห็นได้ว่า การวางแผนดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียวมีผลต่อการสนับสนุนประเพณีจำผีฟ้า หมู่ที่ 6 บ้านนาไค้เขา ให้ดำรงอยู่คู่วิถีชีวิตของคนในชุมชนได้

Figure 1 The sacrifice that her implants were brought to God Metallica

Figure 2 Ram Phi Fa tradition entered the medium to dance the sound of cannon unwittingly

Figure 3 Ram Phi Fa tradition entered the medium to dance the sound of cannon unwittingly

Figure 4 Tambon Na Siao committee up for tradition Ram Phi Fa

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดงานประเพณีรำผีฟ้า หมู่ที่ 6 บ้านนาไก่เสา ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เรียงลำดับตามค่าแจกแจงความถี่ ของความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย สรุปความต้องการให้ดำเนินการปรับปรุงกล่าวคือควรมีป้ายบอกทางไปสถานที่จัดงานให้ชัดเจน ควรปรับปรุงและอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคม เช่น ถนนชำรุด ควรใช้สื่อที่หลากหลายเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์งานได้อย่างทั่วถึง ควรปรับปรุงภูมิทัศน์ให้น่าสนใจ เช่น บันไดทางขึ้นเขา การจัดสวนหย่อม การปลูกไม้ ยืนต้น สถานที่

รับรองผู้ร่วมงาน ควรมีแผนการประชาสัมพันธ์งานล่วงหน้า โดยมีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น อบต. อบจ. เป็นต้น ควรสร้างห้องสุขาเพิ่มและปรับปรุงความสะอาดของห้องสุขา และควรจัดระเบียบการออกร้านค้าให้น่าสนใจและมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม

2) เพื่อศึกษาความเป็นมาของประเพณีและส่งเสริมการท่องเที่ยว ในเทศกาลสำคัญประเพณีรำผีฟ้าของ บ้านนาไก่เสา ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่าการบริหารและดำเนินงานประเพณีรำผีฟ้า หมู่ที่ 6 บ้านนาไก่เสา ที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว รับผิดชอบดูแล ยังมีข้อบกพร่องบางประการที่ควร

ปรับปรุงการดำเนินงาน อีกทั้งควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม ได้แก่ 1) การเผยแพร่ข่าวสารสื่อประชาสัมพันธ์ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อทางเว็บไซต์ สอดคล้องกับทิพย์พพร (2556) รายงานว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนการสื่อสารเชิงบูรณาการเพื่อธรรมาภิบาลการท่องเที่ยวชุมชนควรมีการเผยแพร่ข่าวสารการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง 2) การจัดการประชุมเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมประเพณีรำผีฟ้า 3) การอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนทั้งในและนอกท้องถิ่น เช่น การคมนาคมที่สะดวกสบาย การบูรณะสถานที่ท่องเที่ยวให้น่าสนใจ การบริการห้องสุขาที่สะอาด การให้บริการร้านค้า การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นต้น หากได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายช่วยกันบริหารและดำเนินงาน จะทำให้ชุมชนเข้มแข็ง สามารถสืบสานประเพณีอันเป็นวิถีชีวิตของชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและส่งผลไปสู่ความยั่งยืนในอนาคต

สรุป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่าระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ประชาชนในท้องถิ่นตระหนักถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมและจัดประเพณีรำผีฟ้าอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ กรณีการดำเนินงานประเพณีรำผีฟ้าให้มีศักยภาพตรงตามความพึงพอใจของคนในชุมชน โดยให้เปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นการส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน และเกิดการบูรณาการความร่วมมือในการวางแผนส่งเสริมสนับสนุนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ได้อีกทางหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา นราพงศ์. 2556. พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. สัมภาษณ์.
- ทมะศักดิ์ คุ้มไชน้ำ. 2540. หลักการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- ทิพย์พพร มหาสินไพศาล. 2556. การพัฒนาแผนการสื่อสารเชิงบูรณาการเพื่อธรรมาภิบาล การท่องเที่ยวชุมชนบ้านหินตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต 1(2): 31-40.
- ทำนอง พิลาร. 2556. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 บ้านนาไค้ ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. สัมภาษณ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2553. การวิจัยเบื้องต้น. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, มหาสารคาม. 219 หน้า.
- ประกาศ สะท้อนอิทธิฤทธิ์ และอุดมภูเบศวร์ จุมพลหล้า. 2548. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมในจังหวัดสกลนคร. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสกลนคร, สกลนคร. 116 หน้า.
- บัณฑิตชาติประมง. 2550. วรรณกรรมท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล http://www.culture.go.th/research/isan/51_3.html (3 มกราคม 2556).
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2530. การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ. 170 หน้า.
- พัชนี สภา พนารัตน์ สุภาคาร และกนกนวล ผาป้อง. 2548. บทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี, อุบลราชธานี. 54 หน้า.
- ละออง กงชัยภูมิ. 2556. บ้านเลขที่ 290 หมู่ที่ 7 บ้านใหม่ นาสนวน ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. สัมภาษณ์.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ. 2555. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล
<http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf> (10 มกราคม 2556).

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ม.ป.ป. การ
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป.
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, กรุงเทพฯ.
46 หน้า.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา. 2551. การมี
ส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม
ของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหาร
จัดการวัฒนธรรม: กรณีศึกษาประเพณีสู้วัวขัว
บ้านพรหมราช ตำบลตูม อำเภอปักธงชัย จังหวัด
นครราชสีมา. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
นครราชสีมา, นครราชสีมา. 74 หน้า.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมุกดาหาร. 2551. วิจัย
โครงการอนุรักษ์ประเพณีการแต่งงานแบบมีพ่อ
ล่ำม-แม่ล่ำม ของชาวผู้ไทย กรณีศึกษา บ้านนา
หนองแคน ตำบลหนองสูง อำเภอหนองสูง จังหวัด
มุกดาหาร. สภาวัฒนธรรมจังหวัดมุกดาหาร,
มุกดาหาร. 20 หน้า.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเลย. 2551. การอนุรักษ์ภาพ
จิตรกรรมฝาผนังวัดโพธิ์ชัย ตำบลนาพึง อำเภอนา
แห้ว จังหวัดเลย. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
เลย, เลย. 113 หน้า.

อำนาจ รอนไพรินทร์. 2556. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 บ้านนาวัง
ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ.
สัมภาษณ์.